

Fast i nätet - en humanistisk utopi?

Av Elisabeth Wåghäll, universitetslektor i tyska

[Länk till presentation av Elisabeth Wåghäll](#)

I Dagens Nyheter kunde man den 11.9. läsa följande rubrik i IT-bilagan: "Västvärlden fast i nätet. Internet. Användandet ökar kraftigt. Elektronisk post mest uppskattat." Därefter skildrades över två sidor den utveckling framför allt västvärlden upplever inom detta område. Bland annat fastställdes: "Informationstekniken, IT garranterar inte framgång, men det är en nödvändighet för att lyckas i framtiden, oavsett om det handlar om företag eller landsändar." Kan man stå utanför ett högdatoriserat samhälle? Jag anser att frågan är irrelevant så länge vi inte definierar det tekniken bör kunna hjälpa oss med.

Samma dag som jag läste artiklarna i DN träffade jag i min undervisning en ung, kvinnlig språkstudent som lite uppgett konstaterade: "Man måste kunna använda en dator, annars har man inte en chans i arbetslivet." Efter det att vi hade gått igenom ordbehandlingens grunder och tittat på vad nätet har att erbjuda, kom samma student fram till att det som upplevts som ett måste var roligt och inte så farligt som vid den första kontakten. Hon konstaterade att nätet har mycket att erbjuda som man kan ha nytta av inte bara i arbetet eller studierna utan även i privatlivet, om man övervinner den rädsla för tekniken som framför allt kvinnor men också många äldre känner, trots att de kanske har tillgång till datorer.

Samtidigt som begreppet IT har blivit ett slagord i massmedia och oerhört populärt bland ungdomar, är stora grupper i samhället utestängda från en ständigt växande marknad av andra orsaker än de oftast påtalade, dvs de geografiska och finansiella. Vi som undervisar i humanistiska ämnen har länge legat efter i användningen av modern teknik, trots att den i många ämnen, inte minst i språkundervisningen, erbjuder enorma fördelar som bara väntar på att bli utnyttjade. Ett problem är att såväl lärare som studenter - inom humanistiska ämnen är dessa studenter huvudsakligen kvinnor - ofta sett datorer som ett nödvändigt ont, gjorda att användas som en bättre skrivmaskin. Denna stämpel måste bort!

Vi måste acceptera att vi - även om vi har blivit kunnigare - ännu inte hunnit ikapp befintlig teknik och lärt oss att använda den. Samtidigt måste vi arbeta för ökad kunskap. Det talas om att mer pengar behövs. Dock är det inte alltid pengar till maskinvara som saknas utan kunskap om hur vi bäst utnyttjar datorerna och motivation att använda dem. Först när lärare, elever och studenter vet vad de kan använda datorer till är datorn viktig. I få ämnen är datorkunskap ett mål i sig utan snarare ett medel att nå ökad kunskap om ett visst ämne. Hur ofta vet vi vad som finns under motorhuven på bilen eller inuti matberedaren, trots att vi använder dessa maskiner regelbundet?

Datorn är ett arbetsredskap som ökar flexibiliteten i undervisning och inläring. Detta ska ses som en utmaning; om datorns möjligheter är enorma, beror innehållet på människan. Det som idag ligger lätt tillgängligt på nätet är inte alltid kvalitets- eller språkgranskat. Högt och lågt blandas och samsas om utrymmet. En viss anarki härskar. Ska detta avhålla oss från att använda datorn? Varför inte vända en uppenbar svaghet till styrka? Vi kan med datorn som redskap träna elever och studenter i kritiskt-analytiskt tänkande, det som den "nya skolan" har som mål. Läraren måste naturligtvis hjälpa till att sälla i informationsflödet, men denna hjälp bör ha som mål att lära ut olika tekniker för informationssökning och -granskning.

Den rädsla som finns hos många måste försvinna. Datorn är svår att förstöra såvida man

inte tappar den i golvet, och den mystik som ibland omger den är ingenjör- och inte troll- eller häxkonst. En kvinnlig humanists syn på saken kan sammanfattas på följande sätt: låt oss inte bli slavar under tekniken, låt tekniken slava för oss.

(Artikeln även publicerad i Smålandsposten 971015)